

Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visedo i Moltó. Memòria d'activitats de 2012

JOSEP M. SEGURA MARTÍ

Es resumeix l'activitat realitzada al Museu durant l'any 2012 i se'n descriuen els diferents nivells d'actuació: administració i gestió, difusió, conservació i investigació.

Paraules clau: Activitats 2012; Visitants; Exposicions; Investigació; Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi (Alacant).

Se resume la actividad realizada en el Museo durante el año 2012, describiéndose sus diferentes niveles de actuación: administración y gestión, la difusión e investigación.

Palabras clave: Actividades 2012; Visitantes; Exposiciones; Investigación; Museo Arqueológico Municipal de Alcoy (Alicante).

Alcoi archaeological Museum. 2012 report of activities.

In this report we give an abridged account of the activities carried out at the Museum during the year 2012, stating its different levels of action, that is, Administration and Management, Publications and Knowledge spreading, preservation and research.

Key Words: Activities 2012; Visitors; Exhibitions; Research; The Archaeological Museum of Alcoy (province of Alicante).

INTRODUCCIÓ

En 2012 s'han acomplert 50 anys des que en 1962 el Museu Arqueològic Municipal va ser declarat Monument d'Interés Artístic Nacional, distinció aquesta equivalent a l'actual figura patrimonial del Bé d'Interés Cultural. El decret del Ministeri d'Educació Nacional (núm. 474/62, de l'1 de març de 1962, publicat en el Butlletí Oficial de l'Estat de data 9 de març de 1962) atorgava aquesta distinció a les col·leccions o fons continguts al museu i a l'edifici que les albergava. L'aniversari ens convida a reflexionar sobre la llarga trajectòria d'aquest Museu creat per l'Ajuntament d'Alcoi als inicis de la dècada de 1940, i inaugurat l'any 1945. Decisiva ha estat la implicació que aquest Museu ha tingut en molts projectes d'investigació; en la conservació i revaloració del patrimoni arqueològic, i a més cal que es valoren com cal els esforços que als darrers anys, des del Museu i l'Ajuntament d'Alcoi, s'han adreçat per difondre entre la societat el coneixement sobre el nostre passat. Però, al mateix temps, aquest esdeveniment –davant l'actual conjunta econòmica– ens suposa un nou repte per al futur, en què caldrà mantenir els petits guanys aconseguits, però també créixer en tots i cadascun dels àmbits de l'activitat del nostre Museu.

Pel que fa als regidors de l'Ajuntament d'Alcoi que darrerament han estat titulars de la regidoria de Patrimoni Històric, de la qual depèn orgànicament aquest Museu, cal que destaquem en aquesta memòria anual el treball compartit i la dedicació del regidor Francesc X. Blay Meseguer, el qual deixava la delegació a finals de 2012. La darrera reestructuració de l'organigrama municipal fa que el Museu Arqueològic torne a estar vinculat a l'Àrea de Cultura, al front de la qual està el seu nou regidor Francesc X. Agulló Payá.

Amb motiu del 40é aniversari de la Convenció per a la Protecció del Patrimoni Mundial, un dels programes de la UNESCO dirigits a promoure la identificació, la protecció i la preservació del patrimoni cultural i natural considerat especialment valuós per a la humanitat, el dia 22 de novembre l'Ajuntament d'Alcoi va organitzar un acte institucional celebrat al saló de Plens de la Casa Consistorial. A l'acte van intervenir l'alcalde de la ciutat, el senyor Antonio Francés, el catedràtic de la Universitat d'Alacant, senyor Mauro S. Hernández, i el director del Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó que açò subscriu. Finalitzades les intervencions sobre les pintures rupestres prehistòriques de la Sarga, es va realitzar una visita institucional als abrics de la Sarga. Per a complementar aquesta commemoració,

Edifici que des de 1945 acull el Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi.

Acte del 40é aniversari de la Convenció del Patrimoni Mundial.

i per a fer partícip a la societat interessada, per al matí del diumenge 25 de novembre es va organitzar una nova jornada de visites a les pintures de la Sarga. En aquesta activitat s'ha manifestat un decidit interès per mostrar a tothom la riquesa del nostre patrimoni cultural, convençuts que el coneixement i la difusió de les pintures de la Sarga són la millor manera d'assegurar la preservació d'aquest Patrimoni Mundial.

ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

El pressupost municipal de l'Ajuntament d'Alcoi de l'any 2012 ha atès les despeses ordinàries hagudes al Museu amb motiu de la realització de diferents activitats, per al manteniment de l'edifici i les instal·lacions, les quals han ascendit a un total de 24.050,12 euros. La Beca de Formació de Museografia i Museologia per a Llicenciats en Història, convocatòria 2012, de 12 mesos de duració, va tenir una dotació de 8.200 euros (import que des d'enguany és atès pel pressupost de la regidoria d'Educació).

SUBVENCIONS:

La Conselleria de Turisme, Cultura i Esport ha atorgat una ajuda (línia nominal) de 4.000 euros per a contribuir a les despeses de funcionament del Museu.

INFORMES I CORRESPONDÈNCIA:

L'activitat administrativa ha generat 177 escrits d'eixida i 124 d'entrada, principalment correspondència referida a l'intercanvi bibliogràfic, documents sobre dipòsits de materials arqueològics de què ha estat objecte el Museu; les sol·licituds per a l'estudi, la fotografia, etc., de les col·leccions, i el préstec de determinades peces de la col·lecció del Museu per a exposicions temporals; les memòries i la documentació de les convocatòries de subvencions; les notificacions del Departament d'Urbanisme pel que fa a les llicències d'obres i els informes del Museu en matèria de patrimoni sobre activitats urbanístiques, etc.

BIBLIOTECA

L'intercanvi de publicacions amb altres institucions i les adquisicions de llibres han representat en 2012 un increment de 161 volums.

A la relació d'intercanvis de publicacions esmentada en les memòries corresponents als exercicis anteriors, cal que hi afegim les institucions que durant l'any 2012 s'han incorporat a l'intercanvi bibliogràfic amb la nostra revista:

- Servei d'Arqueologia de l'Institut de Cultura de Barcelona

Amb aquestes incorporacions la revista *Recerques del Museu d'Alcoi* manté intercanvi amb un total de 198 institucions, de les quals 66 són de la Comunitat Valenciana, 118 de la resta de l'estat espanyol i 15 institucions estrangeres.

La Biblioteca del Museu, integrada des de 2004 en la Xarxa de Biblioteques Municipals d'Alcoi, ha rebut l'assistència tècnica del personal de la Biblioteca Municipal Central, i ha vist ampliada la catalogació dels fons bibliogràfics que poden consultar-se al web <http://www.alcoi.org/es/areas/cultura/biblioteca/index.html>

LA DIFUSIÓ DEL PATRIMONI

Estadístiques de les visites

En 2012 el Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visado Moltó ha estat obert al públic 362 dies:

- dilluns, de 9 a 14 hores.
- dissabtes, diumenges i festius, d'11.30 a 13.30 hores, exceptuant-ne els festius següents:
 - 1 de gener, 22 i 23 d'abril (festes patronals) i 25 de desembre.

El personal del Museu ha guiat i explicat els continguts de l'exposició als 53 grups que ens han visitat.

Sobre el TOTAL de visitants (2.750) i el nombre de dies que el Museu ha obert al públic (362), s'obté la mitjana anual de 7,6 visitants diaris per al 2012.

RESUM VISITANTS 2012					
	DIES OBERT	NÚM. COL-LEC.	VISITES COL-LEC.	VISITES INDIV.	TOTAL VISITES
GEN.	30	2	27	27	54
FEB.	29	4	197	58	255
MARÇ	31	6	190	55	245
ABR.	28	7	339	110	449
MAIG	31	4	79	64	143
JUNY	30	10	287	29	316
JUL.	31	2	23	91	114
AGO.	31	2	61	182	243
SET.	30	0	0	23	23
OCT.	31	7	294	67	361
NOV.	30	4	221	46	267
DES.	30	5	216	64	280
TOTAL	362	53	1934	816	2750

PERCENTATGES VISITES 2012		
	INDIVIDUALS	COL-LECTIVES
Locals	39,46 %	51,81 %
Comunitat Valenciana	29,29 %	44,11 %
Altres comunitats	20,59 %	2,53 %
Estrangers	10,66 %	1,56 %
	100,00 %	100,00 %

Exposicions

L'any 2012 no s'hi ha realitzat cap exposició temporal. L'exposició permanent no ha registrat cap canvi remarcable pel que fa als seus continguts.

Activitats didàctiques

Els grups escolars que visiten les sales del Museu han rebut una atenció personalitzada per part del personal del

Museu, i enguany s'han comptabilitzat fins a 62 visites guiades entre els 53 grups que ens han visitat.

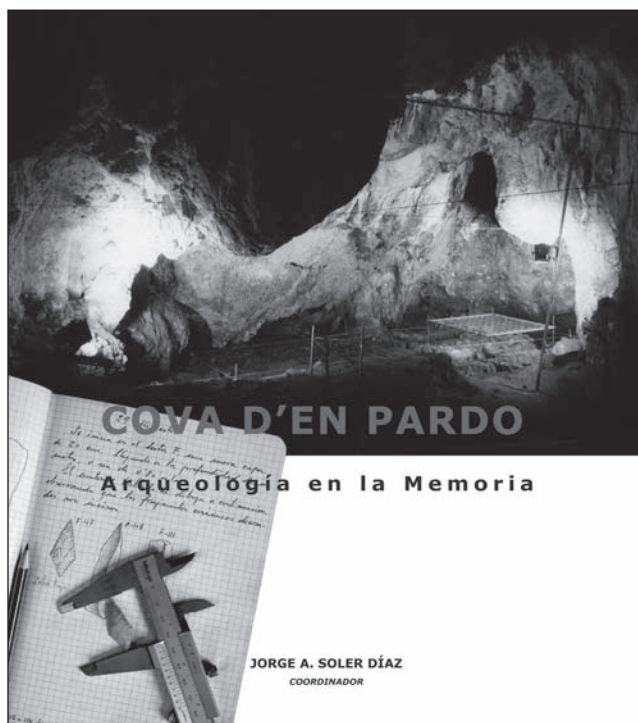
Entre els mesos de març i novembre es van realitzar les Jornades de Portes Obertes a les pintures rupestres de la Sarga, i es va poder visitar el jaciment un diumenge al mes. L'atenció als visitants va estat a càrrec d'un arqueòleg, en horari d'11 a 14 hores, i l'activitat va registrar una mitjana diària de 116 persones, amb un total de 1.164 visitants. A aquestes xifres de visitants cal afegir 708 usuaris més que pertanyien a diferents grups escolars i altres col·lectius que havien sol·licitat la visita, als quals també se'ls van mostrar i explicar les pintures de La Sarga.

Les excavacions al jaciment paleolític del Salt (Alcoi) van ser visitades per unes 500 persones al llarg d'una Jornada de Portes Obertes convocada el dia 3 d'agost.

Una nova Jornada de Portes Obertes al jaciment ibèric del Puig d'Alcoi va tindre lloc el diumenge 23 de setembre, per mostrar al públic assistent els recents treballs arqueològics i les obres de consolidació dels murs de dues cases ibèriques. L'activitat va disposar d'un servei d'autocar gratuït, i hi van acudir fins a 400 persones. Un grup d'actors de l'empresa Esbarjo hi van realitzar diferents animacions al llarg del matí.

Jornada de visites amb animacions teatralitzades al jaciment ibèric del Puig d'Alcoi, el 23 de setembre de 2013.

Portada del llibre *Cova d'En Pardo. Arqueologia en la memoria*.

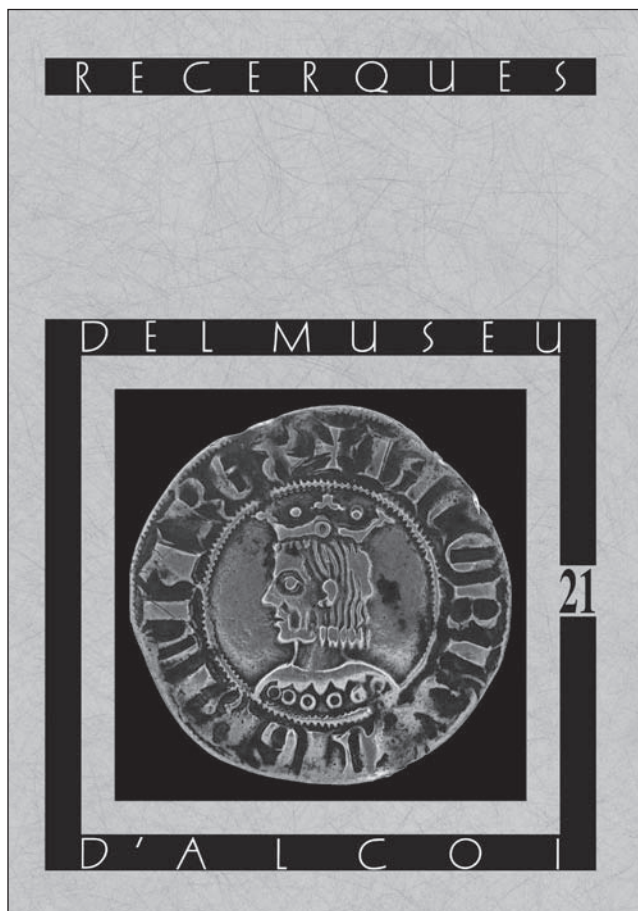

Acte de presentació del llibre *Cova d'En Pardo. Arqueologia en la memoria*.

Publicacions

El Museu Arqueològic Provincial d'Alacant MARQ i el nostre Museu van coeditar el llibre *Cova d'En Pardo. Arqueologia en la Memoria*, coordinat pel senyor Jorge A. Soler. El volum va ser presentat el dia 21 de setembre al Centre Cultural Mario Silvestre d'Alcoi, i va comptar amb l'assistència del gerent del MARQ, el senyor José Alberto Cortés, el director tècnic del MARQ, el senyor Manuel Olcina, i a l'acte hi van intervindre el professor Mauro S. Hernández, el regidor de Patrimoni Històric de l'Ajuntament d'Alcoi, senyor Francesc X. Blay, el coordinador del volum senyor Jorge A. Soler i el director del Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó.

El dia 18 de desembre es va presentar al Centre Cultural Mario Silvestre el número 21 de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*, corresponent a l'anyalitat de 2011, de la qual es van editar 900 exemplars. En la presentació va intervenir el regidor de Cultura, el senyor Francesc Xavier Agulló Payà, el director del Museu d'Alcoi, i les senyores Immaculada Garrigós i Albert i Judith Santos-Olmo Santamaría que van impartir la conferència "La col·lecció numismàtica del Museu d'Alcoi".

Portada del número 21 de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*.

Acte de presentació de la revista del Museu.

Acte de presentació de les restauracions dels vasos neolítics per l'IVC+R.

Les consultes als diferents números editats de la nostra revista mitjançant el repositori de revistes amb accés obert RACO, donen un total de 13.970 consultes en 2012.

Les Jornades de Portes Obertes a les pintures rupestres de la Sarga van disposar de l'edició d'un cartell amb el calendari i un quadríptic amb informació sobre aquest jaciment.

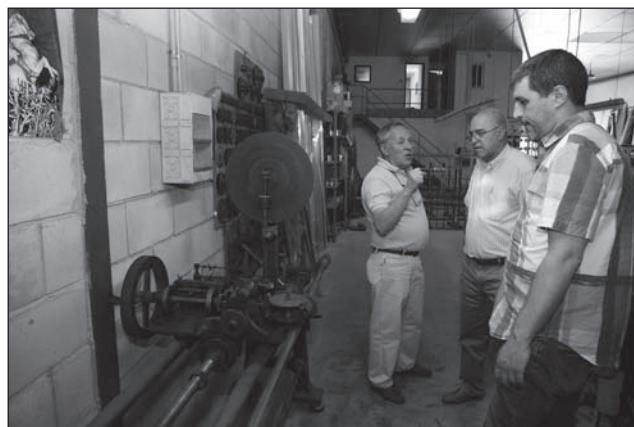
LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI

Actuacions arqueològiques i dipòsits de materials

La Direcció General de Patrimoni Cultural Valencià de la Conselleria de Turisme, Cultura i Esport, ha autoritzat la realització de quatre actuacions arqueològiques, dos permisos de filmació i un permís de consolidació en l'àmbit d'aquestes comarques, i en la majoria dels casos ha resultat que es depositen al Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi els materials arqueològics recuperats. Els treballs arqueològics de 2012 han estat els següents:

- Excavació arqueològica al carrer Mossén Torregrosa, 3-5 (Alcoi).
- Excavació arqueològica ordinària al Salt (Alcoi).
- Excavació arqueològica ordinària al Mas d'Is (Penàguila).
- Excavació arqueològica ordinària al Puig (Alcoi).
- Consolidació d'estructures al Puig (Alcoi).
- Filmació a les pintures de la Sarga (Alcoi).
- Filmació a les pintures de la Sarga i el Pla de Petracos (Alcoi i Castell de Castells).

Pel que fa a altres dipòsits de materials en aquest Museu, cal informar que la senyora Elisa Mª Doménech Faus, directora de l'excavació arqueològica realitzada a la Cova Beneito (Muro de Alcoi), va dipositar els materials arqueològics obtinguts als treballs de 2009. La senyora Bertila Galván Santos, directora de l'excavació arqueològica rea-

Donació de maquinària industrial per la família Guillem de la Cruz.

litzada al jaciment de El Salt (Alcoi), va dipositar els materials arqueològics obtinguts durant els treballs de 2012. Els senyors Ignasi Grau Mira i Josep Maria Segura Martí, com a directors de l'excavació arqueològica realitzada al jaciment ibèric del Puig d'Alcoi, van dipositar els materials arqueològics recuperats en l'actuació de 2012.

Donació de materials

La Biblioteca del Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó, en març de 2012 va rebre la donació de diferents llibres i separates per part del senyor Adrián Espí Valdés.

La Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi ha incrementat els seus fons amb la donació gratuïta de la pintura "La caiguda de la lluna", lliurada pel seu autor el senyor José Luis Domingo Millán. Una altra cessió gratuïta — amb caràcter indefinit — és la de dues pintures a l'oli de 74 x 61 cm emmarcades en daurat, amb els retrats a l'oli de Rafael Roig Pascual i María Sanz Albors, pintats en Alcoi a data 1 de juliol de 1885; la donació d'aquests retrats responen a l'oferiment de la senyora Laura-Josefa Mollá Alcañiz i el senyor Salvador-Artemi Mollá Alcañiz.

En setembre de 2012 l'Ajuntament d'Alcoi va rebre l'oferiment del senyor Pedro A. Guillem García, en representació de la família Guillem de la Cruz, d'una donació gratuïta per a la Col·lecció de Maquinària Industrial formada per una màquina de fer púes o pintes, fabricada en Lyon, una màquina torcedora de cotó per a púes de brea, de fabricació local, i un conjunt de bastidors o "perxats" de fusta.

Restauració de materials

El laboratori de restauració de l'IVC+R (Institut Valencià de Conservació i Restauració de Béns Culturals), va realitzar el tractament de restauració i conservació de dos vasos ceràmics del jaciment neolític del Mas d'Is (Penàguila), dipositats al Museu d'Alcoi. El dia 12 de juny el

Museu va convocar els mitjans de comunicació per tal de fer-ne recepció i presentació de les obres restaurades, acte al qual va assistir la senyora Carmen Pérez (directora de l'IVC+R).

Inventari de materials

La catalogació de fons arqueològics dipositats com a conseqüència dels depòsits de materials, producte de les actuacions arqueològiques, és una de les feines habituals del Museu, i també la revisió dels fons documentals dels expedients de jaciments. Com en altres anys, personal del Museu ha realitzat una actualització dels inventaris d'altres col·leccions de titularitat municipal: la Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi, i la Col·lecció de Maquinària Industrial de l'Ajuntament d'Alcoi. En aquestes i altres activitats cal fer menció de la participació del senyor Antonio Cortés Samper que ha estat enguany el titular de la beca de formació al Museu.

L'ACTIVITAT INVESTIGADORA

Durant 2012 les col·leccions del Museu han estat estudiades per diferents investigadors: El senyor Pablo García Borja (Universitat de València) estudia els materials de l'Abric de la Falguera (Alcoi) i Coveta Emparetà (Bocairrent), i també va sol·licitar el préstec de la indústria lítica de la Solana de Carbonell recuperada per J. Faus per a la seua tesi doctoral. El senyor Antonio Cortés Samper (Universitat d'Alacant), sol·licita l'accés a la consulta dels materials de la campanya de excavació de 1968 realitzada al poblat ibèric de La Serreta, amb motiu de la seua tesi doctoral. Els senyors Iván Amorós López, Antonio Cortés Samper i Ignasi Grau Mira (Àrea d'Arqueologia de la Universitat d'Ala-

cant) revisen la col·lecció del Cabeçó de Mariola per a la preparació d'un article científic. Les senyores Inmaculada Garrigós Albert i Judith Santos-Olmo Santamaría, per tal de finalitzar l'estudi de la col·lecció numismàtica del Museu Arqueològic Camil Visedo Moltó, estudia les monedes del fons del Museu: època medieval islàmica i cristiana. El senyor Miquel Sánchez i Signes (Universitat de València/ SIP Museu de Prehistòria) demana accés als materials del Castell de la Barcella (l'Orxa), Castell de Perputxent (l'Orxa) i la Cova dels Nou Forats (l'Orxa) per al estudi de la seua tesi doctoral al voltant de les tècniques constructives medievals.

La senyora Aranzazu Vaquero (Universitat d'Alacant) sol·licita informació sobre els patecos de la Serreta per un treball d'investigació de Màster. El senyor José Manuel Torrecillas Segura (Universitat d'Alacant) demana estudiar els materials del Castell de Cocentaina per al seu treball d'investigació de Màster. La senyora Claire Pérez (Universitat de Burdeos) sol·licita informació sobre una destrals de bronze d'apèndix laterals de la Serreta, per a la seua tesi doctoral. El senyor Alejandro Ramos sol·licita informació les monedes d'època andalusí per als seus estudis relacionats amb la magia en època andalusí. El senyor Francisco Cebreiro Ares (Universitat de Santiago de Compostela/ Universitat de València) demana informació i fotografies de les monedes medieval del Castellar d'Alcoi, per a un estudi relacionat amb la circulació monetaria al Regne de València en època medieval. El senyor Lluís Vidal Pèrez (UNED), demana informació de les obres de titularitat municipal de l'escultor Lorenzo Ridaura, per a dur a terme el seu treball d'investigació de Màster.

A més a més, han estat freqüents les visites i treballs dels investigadors que tenen projectes arqueològics i excavacions a l'àmbit del Museu, com és el cas d'Ignasi Grau Mira i els seus alumnes de la Universitat d'Alacant, relacionades amb les investigacions al poblat ibèric del Puig d'Alcoi.